

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavtio Criminalis, Seu De Processibus Contra Sagas Liber

Spee, Friedrich von

Francofvrti, 1632

13. Quid si periculum innocentibus immineat sine mea culpa, an adhuc abstinendum à persecutione nocentum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11133

contra sagas, si constet innocentes de facto inuolui? Ca
ius dubij à Christo in parabola zizaniorum; de qua infra: quæ auctoritas sufficere debet contra quæuis argumenta. Vnde facio dilemma: Vel enim argumenta quæ contra nos afferri possunt, vim aliquam habent, vel non habent: si non habent, frustra afferuntur; si habent autem, cur id ignorabat Christus, atque ea parabola quam mox adducam in nostram sententiam determinabat?

D V B I V M XIII.

Quid si periculum tale immineat innocentibus sine mea culpa an adhuc abstinendum à persecutione nocentium?

IN crimine nostro vix locum id habet: Ibi enim, si modo processus ita caute & discrete instituantur, vt illi periculum secum nullum trahant, non videtur aliunde metuendum periculum: tamen quia generaliter quæritur, dicam quod sentio. Itaque

RESPONDEO, Si Princeps vel Magistratus quispiam Rempublicam purgare velit, ac in malos inquirere vt è viuis exturbentur, interim vero aduertatur peri-

62 Dub. XIII. *Quid si periculū tale immineat innoc*
periculum ne simul innocentes peri-
mantur : aio, quod etsi Magistratus ta-
lis periculi causa non sit, omnino ta-
men videatur ab inquisitione & per-
emptione malorum abstinendum esse.
Rationes istæ sunt quas adducit Tan-
nerus.

RATIO I. Hæc olim in veteri Testa-
mento sententia fuit magni auctoris A-
brami : qui cum Deum cerneret in So-
domitarum necem licet iustam accin-
ctum, vt ab innocentum ceruicibus cla-
dem auerteret, omnibus impunitatem
orare ausus est: *Absit à te, inquebat,*
vt rem hanc facias, & occidas cum impio
iustum, fiat q̄, iustus sicut impius, Non
est hoc tuum qui iudicas omnem terram:
Nequaquam facies iudicium hoc. Sic
ille.

RATIO II. Sententiam hanc Deus ipse
secutus, exemplo obfignavit, dum
mox audita Abrahami oratione, popu-
losissimæ ac nequissimæ vrbi impunita-
tem adiudicavit, si in tam ingenti nu-
mero vel decem saltem iusti interfuis-
sent.

RATIO III.

innoce
ber
s ta
o ta
per
esse
Tan
esta
s A
a So
cin
clā
tēm
bat,
mpio
Non
am:
Sic
usi
lum
pu
uta
nū
fui
III.

sine mea culpa, an abstinendū à persecut. nocentū? 63

RATIO III. In nouo Testamento ita Legifer noster Christus manifeste præscribit in parabola zizaniorum, Matt. 13. Dicebant serui Patris familias: *Vis imus & colligimus zizania?* Respondet ipse: *NON, ne forte colligentes zizania, eradicetis simul & triticum.* Vbi nota non dicit solum, *ne eradicetis*, sed adiungi quoque particulam, *ne forte eradicetis*: vt ostendat duo se docere: nimirum imprimis abstinendum ab extirpatione zizaniorum; si simul euellendum sit triticum, quod indicant verba illa, *ne eradicetis*; deinde vero abstinendū, si vel eradicādi simul tritici sit periculum, quod indicat adiuncta particula *ne forte eradicetis*; nihil autem hic distinguit, siue periculum hoc cum culpa siue sine culpa seruorū extirpare volentium cōtingat, sed simpliciter & absolute ait esse abstinendum ab eradicatione propter hoc periculū: id quod intendebam ostendere.

DICES, Hoc argumento de zizaniis vtuntur pro se Hæretici omnes, dum contra eos Inquisitio instituitur, & tamen Ecclesia contra eos procedit.

RESP.

64 Dub. XIII. *Quid si periculū tale immineat inno-*

RESP. Utuntur male. Nam parabola hæc non docet simpliciter sinenda esse zizania, sed sinenda esse tum, cum est periculum ne simul triticum euellatur. In extirpandis autem hæreticis per Inquisitionem, abest hoc omne periculum: Iam enim fati noti sunt, & à Catholicis distincti per Ecclesiæ Concilia: nihil est igitur, quod hæc parabola iuuare se velint. Quod si tamen distinguī non fati possent, aut ita euelli, quin & triticum periclitaretur; utique & tum sinendi essent, iuxta Euangelij præscriptum, nec Ecclesia tunc contra eos procederet. Et ita parabolam hanc explicant Ecclesiæ Doctores, D. Augustinus lib. 3. contra Epistolam Parmeniani cap. 2. & contra Cresconium lib. 2. cap. 34. & 37. ac contra literas Petiliani lib. 3. ca. 2. & 3. Item D. Thomas 2. 2. qu. 10. art. 8. ad 1. quos sequuntur passim omnes Interpretes, nec quisquam ex tanto Scriptorum numero dissentit. Nec possunt omnia scandala de mundo tolli, permitenda sunt plurima, quæ commode emendare non licet. Satius est triginta
& am-

sine mea culpa, an abstinendū à persecut. nocentū? 65

& amplius nocentes dimittere, quam vel vnum innocentem plectere: *Præstat enim, dicente Augustino contra literas Petiliani lib. 3. cap. 3. quamdiu palea cum frumento tritatur, ante tempus ventilationis tolerare potius propter bonos commixtionem malorum, quam violare propter malos charitatem bonorum.* Ita sæuiendum in malos est, itaq; gladius librandus, ne in innocentum quoque ceruices incidat.

RATIO IV. Intempestiuus videtur zelus, vt cum passim clamitent magiæ crimen occultissimum esse, Dæmonem autem vaferrimum & nequissimum ad fallendum etiam prudentissimos quosque, qui omnem ætatem in spiritali militia contriuerint: nihilominus ad tam occulta vestiganda, & ad colluctandum cum versutissimo hoste puri laici & sæculares tanto impetu ruant: Nul- lum hic è sacris literis aut exemplum aut præceptum afferre est, quo tale quid suadeatur. Puniri crimina mandauit Deus, nimirum *si occultissima non sint; si innocentes à nocentibus discerni commode*

F

pos-

66 Dub. XIII. Quid si periculū tale imminere inno-
possint : alioqui de zizaniis inter triti-
cum enatis iam dictum est ; *finite utra-*
que crescere usque ad tempus messis , tunc
Angeli separabunt & mittent in cami-
num ignis. Sinamus ut hi potius occultis-
sima distinguant: aut si nos, etiam ru-
des laici, & spiritualis nequitiae imperi-
ti, ea distinguere nouimus, & tam in nu-
meram reorum multitudinem ab in-
noxiiis eximere, quid est quod occultis-
simum vocemus crimen? Manifesta
sunt alia complura scelera: cur si zelus
Magistratum à Deo est, non ea pri-
mum vindicantur, ac deinde ad occultis-
sima venit?

Itaque si nec periculum hic esset ul-
lum, nihilominus præposterus foret or-
do, ut præteritis quæ in oculos omnium
inuolant, ea primum perquirantur, quæ
obscurissima sunt.

Rectissime mihi illæ Respublicæ fa-
cere videntur, quæ ubi quid in crimine
NB Magiæ apertius se casu aliquo protulit,
mox excindunt; tum autem ulterius
occultissima rimari periculosissimis viis
prorsus abs re boni communis esse exi-
stimant.

sine mea culpa, an abstinendum à persecut. nocentū? 67

stimant. Sed ne tamen qui omnino persequi Sagas volunt, mox commentarium hunc abiiciant, docebo eos quacum optima ratione id faciant: non terreamur, pergant legere, inuenient quæ non displicebunt.

D V B I V M XIV.

An expediat instigare Principes ac Magistratum ad inquisitionem contra Sagas?

RESPONDEO, Non existimo expedire nisi cum eo; ut simul etiam admoneantur de rei arduitate quam hactenus inculco: perinde ut non expedit, si quem in locum lubricum adducas, neque simul sollicitè moneas quacautione procedat.

Audiui ego concionatores nonnullos, qui pro egregia sua facundia, mire in hoc argumento declamabant, & Magistratui suadebant, ut in pestem hanc Sagarum de Republ. eiiciendam seueritatem suam omnem distringerent. Audiui & alios, qui in priuatis allocutionibus, iras Principum exacuerent, & criminis